

ACC. N:R M. 16841:1-18.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Agda Olsson, Limhamn*
Härad: *Olne* Berättare: " " "
Socken: *Fegglie (Limhamn) till* Berättarens yrke: *f. d. banktjänsteman*
boi nu Malmö stad
Uppteckningsår: *1967* Född år *1900 i Limhamn, Fegglie*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Kalas. s. 1-18.

LUF 134

Lose till L.A. F. 134.

Kalas

En Linskanon min hembygd, minnesbilder från sin
omkring 1905 — 1915 från julebetsade härs.

Gille var större fester, många gäster, mycket mat och under-
hållning av något slag. Kalas omkring 15 personer, kaffe
med minst 7 porters bröd serverades, senare på kalaset
serverades kaka med vin och konfekt.

Bröllopsfestligheter, den förmärskta formen av fest nämndes
ofta, man skulle till Bröllops eller på Bröllops.

Begravningar; man skulle till Begravningar eller på Begravning
Julagille - för den som hade stora utrymmen och den
som hade staket eller nämnes i Logellis by, skiftade man
som att ha julagille i stort förmål.

Julkalas var benämningen inom fisketaget, i enkla formen.

2/11-67

Födelsdagskalas var vanligt bland vuxna damm, mindre vanligt bland män. Namnsdag firade man ej.

Dop och konfirmation firade man mycket enkelt.

Lagsmötet = Vi hade inom vispans församling (Fr. vispans församling)

ett stort hus, där varje hushålls medlemmar samlades
boende i närheten av varandra och dessa kom tillsammans
en gång i veckan under vinternäddarna. Man lärde ut
Bibeln, sjöng och diskuterade livets problem och efter andakter
hade man en liten kaffe-fest med karameller kakor. Man
kallade denna sammankomst Lagsmöte. Man skiftade
om att ha dessa möten i de olika rummen - Tillsynligen
anses jag denna form av ^{allvar} ~~allvar~~ och fest vara den riktiga
traditionsbilden av inom Linnhagens fiskeläge i samman-
tid. Jag har ej hört att någon, men väl varit hos Farfar
och Farne, då han dagarna fört till på med bakst.

Man kände något av ljus sinnessjuk inför sådana dagar.

Den största festligheten var naturligtvis Bröllop som
kunde vara i dagarna tre. Födelsdagskalas förekom

i alla hem, kanske någon liten skidnad för de
nya besökarna. På större kabaler bjöd man förutom
släkt även grannar i de närmaste husen. Det var en
tradition att grannar skulle bjudas och i höghemmarna
vid familjens påve glädje som var.

Ungdomstjudningar i hem hölls under julhelgen och
berämnades då midsomrads julagile. Midsommars var även
ungdomens fest. Men där var dansen det viktigaste
ute på en skandning eller på en gård medan de äldre
midsommarsfest bestod av en måltid som hölls antingen
i lusthuset ute i trädgården eller som värdet var oräddigt
innehus på verandan eller i bästa rummet. Måltiden
bestod av Linnhamnsfä (nysaltad) nya potatis, gräsläke och
sax grädda, grovt bröd och smör, i en del hem förskott
en "klac pap", i andra hem kunde man midsommarsstämning
utan sprit. Men den traditionella fä och potatismåltiden
förskott på Linnhamns fiskeläge i de allra flesta hem
på midsommaraften under åren 1900-1915 och hälls sig kvar.

lång tid framåt.

Allt bjuda till kalas: Till vardagen kalas pände man
barn som framförde bjudningen. Tyvärr har jag på uppdrag
av farmorsfädd bjuda hennes nämns till födelsedagskalas
med orden: Båten från farmors att "moster" den och den är
välkommen till födelskalas. Tack skall du ha, när skall
jag komma? Klockan 3 i morgon, adjö och djupa nysning.
Jag minns att jag inte lyckte om detta uppdrag, var mycket blyg.
Min farmors föräldrar var de första betyggarne betyggarne för
Lillemor där de hade ett hemman. Familjen hade god skolorni
och gillade deras därefter lag farmors med i sitt eget hem
barn Linnharn, som på 1900-talets början hade utmärkt
till stort och känt fiskeläge. Gillen och kalas hade ^{då} lite
annorlunda utseende, allt berodde på piken, om den var
gymnast eller ej, därefter pällade man ~~kalas~~ kalas.
De gammles benämning på festlighet var gille, de yngre
använde allt mera ordet kalas, heligen en följd av stads-
barnas mistelar på fiskeläget som kommarhuskap.

Till bröllop och begravning, fände man intjändan pr. post.
och vid dessa festligheter, lejde man kokfria serverings-
hjälp och discherska. Kokerskan bodde på Linnhamns och
anlitades ofta vid kalas. Tunga år hade hon haft plats
i bagarfamiljen som kokerska, vid denna tid var arbetet
som bägrare. Hon var nästan allhärskaren i huset och
husmodern räddade sig efter henne. Hon började 3-4
dagar innan för att baka till buljongen. Hon lagade all
maten. Ibland införde hon någon liten nyhet.

Årskaffningar vid bröllopsfestligheter förhöll i
viss grad närmast prastin. Snarast möbler och sm-
möblering var nödvändigt. Man lånade bord, stolar,
oftast hos någon förening. Hos grannar lånade man
någon gång dubbel, prastin, kaffekanna i ställe för mat.
Kokfria hade merendels egen kaffekittel med en mycket
stor pösa, där hon visste seakta mättet vid kaffekokningen.
Littande eller gästande bord beredde på utrymmet i hemmet
och kalasets plaz. - Inomhus eller utomhus beredde på

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Kokfria,
serveringshjälp
bl. a. manlig (buljon)
braktas som stad
för vin och sprit
serveringar.

Till lån

vides och ärtid. Dekorationen bestod av en blomsterkrans
mitt på bålet, ljus i plakor, vita limmadukar med pappers
lappar i korsat rött papper i gult eller grönt. Vid begravnin
gade man någon gång ett lakan med korsat svart rött papper.
Vid matservering hade man bordsställ för kryddor, samt
ättikflaskor. Dessa föremål var så kallad fina saker
och ingicks ofta i presenten vid något högtidligt
tillfälle. Servetter av papper förskänk med pappersrör
eller inte ells vid vanliga kalas, vid middagsbjudningar
hade man lyggeservetter. Placeringskort förskänk sålles
man hade lakanen given lag att följa, där skulle släkten
sitta, där prästen, där vännerna och där granarna.

Dekorationen

Placering.

Om festen skulle vara en bröllop, då bjöds till kl. 3
en vardag senare och på lördag kl. 5, eller tidigare.
Personer som kom för sent var inget fört.

Klädsel; äldre kvinnors var alltid klädda i svart klädning
vid brällor och begravnin, medelålders och unga ^{var} klädda i
kulörta kläder och unga flickor i vita klänningar vid
sammarfest!

Klädsel

måga pojkaras klädsal bestod av fjärranskastlångs med vit
hals och slips.

Förin i huset lag smat gästerna, ja både makarna och Tälhemmen.
det gällde stundtals. Oftast hälsade manna gästerna
välkomna vid grinden ankomsten där, som kom gäster
eller som som ikände. — Tälje gäst hälsade på
alla de andra. Gillerkläderna förbarades i urandan
eller förstuga.

Förning. Vid vanliga enkla födelsedagskalas var man
ofta i present av födelschrans som man beställde hos
en kagare denna pände kakor på en vanlig ugnsplåt
med en pojke som till kalaset med en skriven lapp
som gratulationer. Ofta hade man pränat mottagarens
namn på kransen med glasögon.

Vid större giller pände man lästa, speltaken och dessa
sätte man gärna på ett särskilt bord. Gäster från landet
hade speciella förningssaker med hembakta bröckkakor
äggkakor m. m. Dessa överstämades vid hälsningen

men då gick man merendels in genom köket. Nog diskuterade man förmiddagen & det var många ågg man hade använt till de olika kakorna. I de flesta fall tog man korgar och käll med hem vid kalaset slut men då hade man smekbröd från gillet i stället till barnen där hemma.

Blomsterbukett eller kransefärd förutom tillan vid denna tid på gillen men väl en vänt i kruka, i stället för förmiddag.

Till bords bjöds av värdskapet. Vid stora bjudningar satt ofta männen i symmetri de som speitade i ett mindre par och nykterister och kvinnor i annat par. Värdskapet hade sin plats på ena kortsidan av bordet i rummet med de flesta gästerna. Bordsbör: som farfar som var född 1855 och djupet religiös lärde alltid till bords högt vid kalaset bland annat: "I Jesu namn till bords vi gå, välsigna Gud den mat vi få." Här oftast var det egna ord, och slutade med ett "Gud välsigne maten". B-flio

maten tackade han först med egen ord och plalade med "Tack gode Gud för maten" och ett "välbehagningen" till gästerna då han steg upp från bordet. — Han bjöd maten från bordets längsida, yttresta platen och skickade den därvid runt hela bordet. — Vid gärande bord brukades alltid någon gäst att ta först, oftast 2 å 3 gånger.

— I sken ibland av två porters kött serverades och som efterrätt hade man "änglarnas" (vispad grädd, lingon och skyror) och till detta drack man vin, angreket lantvin. — Endast kaffe och kakor, sista ^{och} vin förskann vid födelsedagskalas.

Fint sätt vid gärande bord. Första gången man tog mat på talborden var det nog lite försiktigt, nästa gång blev det mera. Hela var ju förtjusna i kalasmat på den tiden och värdinnan bjöd på gärna. Farfar skälade sig av religiösa skäl, men tillät gästerna skåla. Och gärna höll han ett lite till. Underhållning i form av sång, musik, lekar förskann på gott som alltid vid större kalas, och även mindre sådana och skippushistorier och sjömannasäntyes var liksom höjdpunkterna i underhållningen i fiskar- och sjömannakam.

9. även mindre sådana och skippushistorier och sjömannasäntyes var liksom höjdpunkterna i underhållningen i fiskar- och sjömannakam.

Uppbrott från kalas: Om prästen var närvarande gick denna först således "de gamle" och gästerna tog varandra i hand vid avskedet.

Kalasmat fick man ofta med hem till barnen, och gärna en bit av bröden (förmången) man gillat.

Man tackade för kalaset då man gick. — Ett "tack för perast" som förkommes nu för tiden var ej så vanligt i enkla hem, i stället gick man in om dagen dagen efter och höjde sig för om man kunde hjälpa till på något sätt, d. v. s. de närvarande, och då pratades kalas.

Efterkalas hölls för personerna som varit behjälpliga under kalaset såsom: kokarna, perastens frakter och kanske någon granna som ej varit på det riktiga kalaset dessutom familjens tvättarkar, som i allmänhet tillhörde de fattigas klass. Man fick skola pratessen till festen och diska.

Andra och efter första världskriget hälsade man i allmänhet sina kalasar på hotell och pensionat och då undre

ACC. N:R M. 16841: //.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

hård pansarering på maten, ja, man kan gott säga att
då fick svenska feket "blonda back i brödet."

Ännolunda typ av kalas: Bjudning eller midday

Med anledning av
Limnäsens Sparbanks inflyttning i egen fastighet
har dess styrelse äran intyga

Fröken Olga Olsson
till Midday i Palladiums Restaurant, Helma

Reindagen den 20 Oktober 1924

kl. 6 a.m.

1924

Banvägskor utbedes före den 16 Oktober.

Kalassedel

Times

Smörgåsarbröd

Coronation 1911 Vintage

Concomis Madelaine

Köningsmässel 1917

Kokt Gås med Smör och Ägg

S:t Georges 1917

12.

Gås med Äppelmos
Kladdad Frukt

ACC. N:R M. 16841: 12.

Janledning Limbarns Sparbank under innevarande
månad har bedrivit sin verksamhet i 20 år. Kallas
Styrelsemötarna till extra sammankäde hos underbokenad
lördagen den 24 oktober kl. 5.45 p.m.

6---- den 15/10 1936

A. N.

Sparbanksdirektör och Fru A. N.

hava äran inbjuda

Fröken Lyda Olsson

till middag

lördagen den 24 oktober 1936 kl. 6 p.m.

hög högtidsdräkt

© s. a. senast 20 okt.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

1936

ACC. N:R M. 16841:13.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Linnhans Sparbank

inbjudes

Bankkassören

Fräken Lysa Olsson
titel

Midday

i Restaurant Skanden, Linnhamn

Lördagen den 4 okt. 1941 kl. 6 p.m.

Ljungsart

1941.

Klädsel: Smoking.

Ösa för den 1 okt.

Matsedel

Delikatespandwiches

Vin

Consommé Trois Filets

Saint John, Leacock & Co.

Angonka a la Orange m. salade

Grunder - Grand Vin

Fruktglace på isblock *

Kaffe - kare

* Isblocket hade form av fiskabåt

Kalasas där sticketen plockar hörsätet

År 1916 startade Linnhagens Sparbank och år 1919 anställdes jag som bokhållare. Ordföranden i banken var en värdig man med stor respekt, han kom från en släkt med ståt och med pengar för släkt och pengar.

En gång om året hade han middagsbjudning för styrelsen, medlemmar, kamrater och bokhållare. — Jag som var ung då och varfaren i sticketens mysterium, samt var med andra sidan och banken fanns denna sorts kalasas som en värdig släkten, som man helst ville slipa, men märkte samhället och matföretagaren saknades, klädskillnaden plockar från vardagen.

Från år 1920-1940 hade jag äran bli bjuden till denna s. k. bankmiddag, ärligen, naturligtvis var jag tacksam för detta, men nästan gladast då festen var slut.

På här var denna s. k. kalasas ut.

Först bjudningskort på post, ibland fick man kortet på banken. — man tackade muntligen sedf. i banken

1920-1940

Lagen: Han infann sig några minuter innan det bestämda klackslaget i hemmet i en mindre flaktsliknande byggnad där trädgården var mera parkbetonad än prydnadsträdgård. Han fastlade med steg in i ett kapprum eller förestuga där en servetris klädd i svart klänning med vitt pyssch hring hals och armar tog hand om gästkläderna. Därefter ett djupt andetag och på steg man stegat in genom verandan till bilyardrummet där värdskapet tog emot och med en gest visade de in till ett stort rum. Här hälsade man på föriga gäster och på ett stort runt bord låg en placeringlista att studera. Vid mindre antal gäster bad värdens värd gäst följa mig till bordet och själv tog han en av de förmärsta gästerna under vardera armen och ledde in i matsalen. — Vi var sammantals 16-18 personer vid gästbudet.

— En gånggång ringde och därnär till matsalen klag upp. Gästerna ledde in till sina platser. Bordet var vackert dukat med vitt damastduk och vita servetter. En alltid älskammade terraskål fylld med blommor stod mitt på bordet

och ljus i vackra plakar, färdigst parstol och jag trodde att matsilvat var av äkta silver. Glaset var (kanske fyra) vid varje knut och över denna låg placering-kortet.

Värdens sittplats var vid ena kortsidan av bordet, medan värdinnan med sin kavaljer satt vid motsatta kortsidan.

På värdens plats fanns en ringblaska med denna dirigering: han serveringen med ombyte av kavaljer och gäfflande av sin

På ett par tillfällen var jag satt honom skära upp sken inne vid bordet.

Det först serverades smörgåsar från en liten bricka runt bordet till smörgåsarna. — Värdens hälsade välkommet och under middagens lopp hällde tal och man hurrade för bänkarna.

Skålandet kom i gång, värdens skålade först med sin gäst till hälsa och den till värdet och därefter med en och en av gästerna gämnade i parordning, medan gästerna skålade tillsammans.

Efter två eller tre timmar laskade värdinnans kavaljer för maten och man steg upp från bordet och marscherade ut till herrummet värdinnan och hennes kavaljer först

När dag man då värdskapet i hand och tackade.

En stor kaffepardicho stod då på det runda bordet, med kaffekoppar och skål serverades kaffe till detta liksom till konjakt.

Tårten omedelbart gjordes i ordning små bord för kortspel där även graggar serverades.

Och jag studerade tavlor och tittade på blommor, första gången jag var i hemmet tag värdinnan mig med på ~~en~~ husdag och där var i en hall på andra våningen blev serverad lemnad och konfekt. - Värddinnan var en mycket rar och smilaktig dam.

Tid taloslaget serverades olika smörgåsar, pillada öl och kaffe. Och så var festen slut.

Var ingen sång, ingen musik och inga skapspastorier förutom knappast något varligt ^{fast} prat i detta riksmanshus.

Stora artilidag tackade man sig föranden för senast och klarskiltningen var lika stor.

Jag minns inte om jag hade blommor med till värdinnan det hade jag inte slagit ^{då} igjenn, men jag minns en gång

1920

månen är senare då jag var bjuden dit på eftermiddag och
och middag att jag nästa dag kunde en bukett blommor med
hjärtligt tack. Samma tacksägelse var polizars och lite friska
och då serverades maten från gående bord och den gängen
serverades strömpagor.

På bankens huvudmannamöte som hölls en gång om året
hade man middag på någon restaurang och här var i allmänhet
mellan 40 och 50 personer närvarande och från 1920 - 1960 var jag
bjuden med. 1943 ~~och~~ övergick Linhamns Sparbank i Kalm Sparbank.
De första 20 åren var jag ensam där bland de 50 herrens.
Dessa fester var glada och friska, och därmed polizars.

Kalm Sparbank, som sammanslagits med Biskops försäkrings
traditioner med middag efter årsammanködet och dit hänstämman
både kvinnliga som manliga inbjudes. Tonen här är ledig och
vi har ju under årens lopp gått från mest mera jämställdhet.

De gemensamma linhamnsbarnen håller alljämt på till och
18. polatis till midsommarsfest.